

Valtiovarainministeriö
valtiovarainministerio@vm.fi

Lausunto
16.08.2018

Liite
TEM/1188/03.01.08/2018 1/2

Viite

LAUSUNTOPYYNTÖ LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI SUOMEN ITSENÄISYYDEN JUHLARAHASTOSTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää kannatettavana päivittää Suomen itsenäisyyden juhlarahastosta annettua lakia lakiteknisesti. Lisäksi hallituksen esitysluonnoksessa lakiin ehdotetaan lisättäväksi muutoksenhaku-kielto Sitran hanke- ja yritysrahoitusta koskevista päätöksistä. Nykyisellään Sitran rahoituspäätöksistä ei voi valittaa, mutta eduskunnan käsitte-lyssä oleva hallituksen esitys laiksi oikeudenkäyntiä hallintoasioissa ja eräisiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 29/2018 vp) muuttaisi oikeustilan ja rahoituspäätökset tulisivat jatkossa valitusoikeuden piiriin.

Oikeus saada perusteltu päätös ja hakea muutosta kuuluvat perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan lailla turvattaviin hyvän hallinnon takeisiin. Valituskiellolle tarvitaan painavat perustelut ja niiden on oltava linjassa perustuslakivaliokunnan käytännön kanssa. Hallituksen esitysluonnoksessa valituskieltoa on perusteltu seuraavasti:

"Sitra-laki ei sisällä subjektiivisia oikeuksia, joiden nojalla Sitran olisi myönnettävä tiettyjä oikeuksia tai etuuksia lainsäädännöstä ilmenevien edellytysten täytyessä. Laissa ei ole myöskään erikseen määritelty oikeuksien tai etuuksien myöntämisperusteita taikka tähän liittyvää harkintaa.

Päätöksenteko rahoitusta myönnettäessä perustuu Sitran strategiaan ja kulloistenkin teemojen painopisteisiin. Strategiaa käytännössä toteuttavat avainalueet määrittelevät projektisuunnitelmissaan tavoitellun muutoksen edellyttämät toimenpiteet. Tulevaisuusorganisaation toimintaan sisältyy aina riskiä, kun kokeillaan uutta ja etsitään parhaita toimintamalleja. Sitrassa hyödynnetään uusien hankkeiden käynnistämistä varten erilaisia kanavia. Osa hankkeista käynnistyy avointen rahoitushakujen kautta, jolloin arvioitavat kriteerit on määritelty hakuilmoituksessa. Osa hankkeista käynnistyy sidosryhmäyhteistyön pohjalta, joita kartoitetaan jokaisen avainalueen käynnistymisen yhteydessä. Lisäksi yhteistyöfoorumien avulla pyritään tunnistamaan mahdollisia yhteistyökumppaneita. Sitraan voi myös lähettää hankeideoita ja -hakemuksia, joita arvioidaan painopisteiden ja aihepiiriin liittyvän avainalueen tavoitteiden mukaan. Sijoituksia tehtäessä

keskeinen työkalu on markkinaanalyysi ja sopivien kohteiden kartoittaminen. Yhteistyökumppaneiden valinta on täten ta-pauskohtaista ja edellyttää harkintaa ja arviointia. Tällainen kriteerien arviointi ja harkinta ei ole luonteeltaan oikeudellista, eikä sitä koskevia päätöksiä näin ollen voida arvioida tuomio-istuimissa oikeudellisen harkinnan kriteereillä.

Sitran päätöksenteko perustuu lisäksi sellaisiin arvioihin, jotka eivät luontevasti sovi muutoksenhaun kautta tuomioistuinten oikeudelliseen harkintaan.”

Kun Sitran rahoituspäätökset voivat perustua sekä julkisiin ja avoimiin hakuihin että sidosryhmäyhteistyön pohjalta käynnistettäviin hankkeisiin, työ- ja elinkeinoministeriö pitää tärkeänä vielä arvioida ja perustella tarkemmin näiden erilaisten toimintatapojen osalta sitä, täytyisikö molemmissa tilanteissa painavat perusteet rahoituspäätösten valituskiellolle. Julkisten hakujen kautta tehtävät rahoituspäätökset edellyttävät hakijoiden tasapuolista kohtelua ja hyvän hallinnon periaatteiden noudattamista. Asian perustellumpi arviointi on merkittävä niin Sitran toiminnan kannalta kuin hakijoiden oikeusturvan kannalta.

Perustuslakivaliokunta on katsonut (PeVL 63/2010 vp PeVL16/2000 vp) toisessa asiayhteydessä että, jos etuuden saaminen riippuu kokonaan viranomaisen harkinnasta, käytettävissä olevista määrärahoista tai esimerkiksi suunnitelmista, kysymyksessä ei voi olla kiinteydeltään tai oikeussuojan tarpeeltaankaan niin vahva oikeus, joka kuuluisi perustuslain 21 §:n 1 momentin soveltamisalaan. Tällöinkin voi tosin olla aiheellista avata valitusmahdollisuus muun muassa viranomaistoiminnan asianmukaisuuden ja muun tasapuolisuuden valvomiseksi (PeVL 10/2009 vp, s. 4/II, PeVL 46/2002 vp, s. 9/II) sekä soveltamiskäytännön yhdenmukaisuuden varmistamiseksi (PeVL 30/2005 vp, s. 5/I). Ks. esim. tuore PeVL 17/2018 vp.

Oikeusministeriö vastaa hallintoasioita koskevan lainsäädännön kehittämisestä. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää tärkeänä vastuuministeriön linjausta asiassa.

Antti Neimälä
Osastopäällikkö

Päivi Kantanen
Neuvotteleva virkamies

JAKELU

Valtiovarainministeriö
Jarmo Huotari, VM

TIEDOKSI

Kirjaamo, TEM
Jari Gustafsson, TEM
Pasi Järvinen, TEM
Susanna Siitonen, TEM